

MORFOLOŠKI SLOGI

SEMINARSKA NALOGA

1 UVOD

Morfologija je beseda grškega izvora: morphe pomeni oblika, logos pa veda; torej izraz morfologija pomeni oblikoslovje oz. nauk o oblikah. Besedo morfologija je skoval Gothe.

O morfologiji govorimo v biologiji, geologiji, geometriji, anatomiji, kulturi, tudi na likovnem področju, kjer morfologija obravnava umetnine, in sicer glede na njihove oblikovne lastnosti.

2 Na likovnem področju poznamo tri vrste morfoloških slogov:

ploskoviti, plastični in slikoviti slog.

Govorimo o tako imenovanih občih likovnih slogih.

Vsak slog ima tipične lastnosti, ki ga zaznamujejo.

2.1 PLOSKOVITI MORFOLOŠKI SLOG

Upodabljanje snovi je pri ploskovitem morfološkem slogu idealistično, oblikovanje teles ploskovito, kompozicija simetrična, gibanje umirjeno, prostor nezaključen, barve pa so samostojne.

Pri omenjenem slogu je moč opaziti idejo oz. idejni pomen upodobitve. Okolje nujno ne sovпада s predmetom niti ni povezano z njim, obrisi vsakega jasno ločenega elementa so poudarjeni, na prvi pogled so vse prvine vsaka zase samostojne, mogoče le malo povezane, tudi prostor je težko »opredeliti«, saj je ponavadi nezaključen ali pa sploh ni oblikovan.

Ko opazujemo like, ki so stisnjeni v ploskev, se nam zdi, da je njihova zgradba nelogična. Ne zaznavamo, da bi to lahko bila realnost. Pravzaprav je umetnost nekaj, kar moramo znati zaznavati.

Pri tem slogu (slikarstvu, kiparstvu) je značilno, da umetniki uporabljajo malo likovnih sredstev, torej gre za skopa likovna sredstva, kar se odraža na nezaključenih delih, ravno to pa nam prinaša možnost, da lahko dodajamo nove kompozicijske sklope.

Ko pogledamo nek arhitekturni objekt, mora biti tako zasnovan, da lahko takoj k že obstoječemu dodamo nove enakovredne prostorske enote.

Takemu slogu je blizu starokrščanska in postmoderna arhitektura.

Primer: Evangelist Matej, miniatura iz irskega evangeliarja

2.2 PLASTIČNI MORFOLOŠKI SLOG

Pri plastičnem slogu je upodabljanje snovi realistično, oblikovanje teles plastično, tudi prostor je plastičen, kompozicija je urejena, gibanje je naravno, prav tako so naravne barve.

Plastičen slog se razlikuje od ploskovitega sloga po tem, da izraža prvine in elemente, ki so nam blizu, ki jih prepoznavamo iz naših izkušenj, ki izhajajo iz resničnosti. Izraža telesa, barve in ostalo na način, ki ga lahko določimo; prav tako je s prostorom.

Telesa so kot zaobljena, kar ustvarita svetloba in senca, iz obrisov pa lahko zaznamo položaj lika. Barva umetnije je usklajena z resničnostjo. Zanimivo je tudi to, da se oblika in vsebina ujemata.

Plastični slog se odraža tudi v kiparstvu, saj so izdelki na prvi pogled jasni. Primer takega sloga lahko najdemo v renesančnem kiparstvu.

Dosežki arhitekture tega sloga se odražajo v obdobju romantike in renesanse. Prostor je opredeljiv, Razmerja med posameznimi členi so jasna, prepoznavamo lahko tudi meje prostorov.

Primer: Michelangelo : Libijska sibila

2.3 SLIKOVITI MORFOLOŠKI SLOG

Za slikoviti morfološki slog je značilno, da snov upodablja naturalistično, telesa so slikovito oblikovana, kompozicija je svobodna, v gibanju je dinamika, prostor je neomejen, barve pa so razkrojene.

Slikoviti slog se zlasti uveljavlja v obdobju gotike, baroka in rokokoja. Podobe se nam izoblikujemo tako, kakor nam jih posredujejo naša čutila in čustva, trenutni vtisi in občutki. Na prvi pogled težko razločimo telesa in prostor, saj je obris teles zabrisan, površina telesa pa je razkrojena. Poudarjena sta gib in razgibanost, kar privede do različnih izrazitih čustvenih stanj. Dela tega sloga se predstavljajo kot celostna umetnina (sodeluje več umetniških strok).

V slikarstvu se pogosto uporablja dramatičnost prizorov in perspektivistične ukane.

V kiparstvu si moramo umetnine ogledati z več strani, da lahko dojemamo bistvo umetnine.

V arhitekturi se moramo soočiti s številnimi razdrobljenimi površinami. Obrisi arhitekturnih členov so zamegljeni, prav tako so sence nejasne, k čemur prispeva razdrobljenost. Barve so zastopane v velikem številu.

Primer: Rihard Jakopič : Ob klavirju